

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ТА ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті обґрунтовано необхідність превентивної складової в антикризовому управлінні підприємством, охарактеризовано основні складові системи фінансової діагностики та запобігання кризі, окреслено основні методичні підходи до діагностики імовірності банкрутства.

Ключові слова: Банкрутство, превентивне управління, фінансова діагностика, антикризове управління, фінансова стійкість.

Abstract

In the article the necessity of preventive component of a crisis management of a company was grounded, the main components of the financial diagnostics system and crisis prevention were described, the basic methodological approaches to diagnosis of the probability of bankruptcy were outlined.

Keywords: Bankruptcy, preventive management, financial diagnosis, crisis management, financial stability.

Масштабна економічна криза, що спостерігається протягом кількох років в Україні, чинить істотний вплив на фінансовий стан більшості підприємств країни, актуалізуючи питання запобігання банкрутству та антикризового управління на мікрорівні. Зважаючи на це, слід розглянути особливості антикризового управління підприємством та виявити резерви ефективного використання усіх можливостей даного виду управлінської діяльності.

Безперечно, одне з головних завдань антикризового управління полягає у своєчасному виявленні загрози банкрутства. У цьому розумінні превентивне антикризове управління розглядається у сучасній науковій літературі як один з важливих інструментів системи контролінгу та основа безперебійної роботи організації [1]. В свою чергу, для своєчасного виявлення ознак формування кризового сценарію розвитку підприємства необхідно використовувати інструментарій фінансової діагностики. Фінансова діагностика підприємства з позицій превентивного антикризового управління являє собою процес ідентифікації стану суб'єкта господарювання на основі аналізу і синтезу статистичної інформації з метою вчасного виявлення вад та переваг його розвитку, визначення проблемних сфер його діяльності і розроблення превентивних заходів щодо поліпшення такого стану на певному етапі у визначений проміжок часу [2].

Таким чином, діагностика проблеми є відправним моментом її вирішення чи локалізації. Для діагностики вірогідності можливого банкрутства використовують такі підходи:

- трендового аналізу широкої системи критеріїв та ознак;
- обмеженої кількості показників; інтегральних показників;
- рейтингових оцінок на базі ринкових критеріїв фінансової стабільності підприємства.

Слід зазначити, що зазвичай до банкрутства підприємства призводить погіршення всіх показників, які визначають його фінансову стійкість, тому саме на них базується аналіз імовірності виникнення такого стану [3].

Основними завданнями діагностики підприємства, як превентивного заходу запобігання його банкрутства, на наш погляд, є такі:

- неупереджене оцінювання вузького кола вагомих чинників зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства;
- виявлення найбільш проблемних сфер діяльності та оцінка ступеня їх впливу на фінансову стійкість підприємства;
- оцінювання загрози банкрутства;
- проведення експрес-діагностики фінансового стану підприємства, виявлення ознак прихованого

банкрутства або доведення до стану банкрутства;

- аналіз отриманих результатів як з позицій поточного стану так і з позицій довгострокової перспективи розвитку підприємства;

- підготовка та обґрунтування програми дій для попередження небажаного сценарію розвитку підприємства (або, у випадку нормального фінансового становища, програми сталого перспективного розвитку підприємства).

Вирішення цих завдань дозволяє вищому керівництву вчасно ідентифікувати можливі загрози нормальному функціонуванню і вчасно скоригувати траєкторію розвитку підприємства, вживши превентивні заходи. Саме це й відіграє важливу роль під час вибору методу оцінювання підприємства та надає перевагу економічній діагностиці порівняно з іншими підходами аналізу й оброблення економічної інформації. У випадку, коли за результатами діагностики було виявлено ознаки формування кризи підприємства, необхідно здійснити більш глибокий аналіз, який дозволить спрогнозувати хід розвитку кризи (глибину і тривалість), виконати прогноз витрат і результатів, тобто виявити доцільність і спрямованість заходів для ліквідації явних загроз безпеці існування підприємства. При ухваленні рішення щодо виходу з даної ситуації є дуже важливим спрогнозувати можливість досягнення нової мети, виконання знову встановлених стандартів і виявити ті наслідки (економічного, політичного, екологічного характеру), що очікують підприємство після виходу його з кризи.

Таким чином, у статті обґрунтовано домінуючу роль фінансової діагностики як частини системи антикризового управління. Важливість цієї складової обумовлена її превентивною функцією, що дозволяє завчасно виявити ознаки кризового розвитку та вчасно вжити коригуючі заходи.

Перспективами подальших досліджень є аналіз методологічних підходів до проведення діагностики банкрутства та їх адаптація до специфіки функціонування підприємств в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Мороз О. В. Інституціональні особливості превентивного антикризового управління підприємством [Текст] : монографія / О. В. Мороз, І. В. Шварц. - Вінниця : УНІВЕРСУМ – Вінниця, 2006. - 146 с.

2. Соколова Л.В. Теоретичне забезпечення діагностики як превентивний захід запобігання банкрутства підприємства / Л. В. Соколова, О. В. Полозова // Вісник НТУ «ХПІ». – 2014. – № 65 (1107). – С.154-162.

3. Троц І.В. Управління ризиками та підприємстві та шляхи їх нейтралізації / І.В. Троц // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2013. – №2. – Т.1. – С. 46-51.

Ірина Володимирівна Шварц – к.е.н., доцент кафедри підготовки менеджерів, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, s.irinach502@gmail.com

Дмитро Миколайович Компанець – студент групи 2М-14, факультет менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Irina V. Shvarts – Sc. (Econ), Assistant Professor of the Chair of Managers Training, Vinnitsia National Technical University, Vinnitsia, s.irinach502@gmail.com

Dmitro. M. Companets – the student of 2M-14 gr., Department of Management, Vinnitsia National Technical University, Vinnitsia.